

Nr 337.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anslag till täckande av brist i staten för förskolan för blindas i Växjö; given Stockholms slott den 4 maj 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag ur statsrådsprotokollet över ekle-siastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att till täckande av under år 1916 uppkommen brist i staten för förskolan för blindas i Växjö anvisa på *extra stat* för år 1918 ett förslagsanslag högst 1,193 kronor att mot redovisningsskyldighet tillhandahållas förskolans styrelse, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta förskottsvis av tillgängliga medel utanordna beloppet.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alexis Hammarström.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 maj 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet Hammarström anförde:

Anslag till
täckande av
brist i staten
för förskolan
för blir da i
Växjö.

I en av folkskolöverstyrelsen med eget utlåtande den 6 mars 1917 och yttrande av inspektören för blindundervisningen till Kungl. Maj:t överlämnad underdånig skrivelse den 12 februari 1917 har styrelsen för förskolan för blindas i Växjö hemställt, att Kungl. Maj:t tacktes bereda nämnda förskola ett extra anslag å 3,000 kronor till gäldande av under år 1916 uppkommen brist i skolans stat samt till täckande av den brist i sagda stat, som förväntas uppstå under år 1917.

Innan jag närmare redogör för denna ansökning, torde jag böra erinra därom, att 1908 års riksdag med anledning av Kungl. Maj:ts framställning i ämnet godkände följande stat för omförmälda förskola:

A) *Inkomststat.*

Ordinarie statsanslag	kronor 14,800: —
Elevavgifter	» 12,000: —
	Summa kronor 26,800: —

B) Utgiftsstat.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
1) Avlöningar:				
Rektor, förutom bostad med värme.....	2,000	1,000	3,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr., av vilka belopp 350 kr. utgöra lön och 150 kr. tjänstgöringspenningar.
1 lärarinna, förutom bostad med värme	1,050	450	1,500	
2 lärarinnor, dito dito.....	2,100	900	3,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 250 kr., efter 10 år med ytterligare 250 kr. och efter 15 år med än ytterligare 250 kr., av vilka belopp 175 kr. utgöra lön och 75 kr. tjänstgöringspenningar.
Arvode för sekreterar- och räkenskaps- göröml ..... Säger avlöningar	—	—	600	
2) Övriga utgifter:				
Fastighetens underhåll	—	—	1,000	
Avlöning och städja till tjänstepersonalen	—	—	1,600	
Kosthållet	—	—	8,395	
Beklädnad	—	—	2,000	
Tvätt och renhållning.....	—	—	500	
Värme och lyshållning	—	—	3,150	
Läkare och sjukvård	—	—	600	
Undervisnings- och arbetsmateriell	—	—	300	
Inventarier.....	—	—	650	
Diverse utgifter.....	—	—	505	
Säger övriga utgifter	—	—	—	18,700
Summa kronor	—	—	—	26,800

med rätt för styrelsen beträffande de under 2) här ovan upptagna utgiftsposter att å en post göra någon minskning och å en annan någon ökning, endast utgiftsstaten i dess helhet icke överskrides.

Ifrågavarande ännu gällande stat fastställdes av Kungl. Maj:t genom nådigt beslut den 13 juni 1908 (Sv. förf.saml. 1908, bih. nr 56).

Likaledes tillåter jag mig erinra därom, att vederbörande landstingsområde eller stad, som ej deltagar i landsting, skall, enligt 5 § i lagen den 29 maj 1896 angående blindundervisningen, för varje blint barn, som på grund av bestämmelserna i sagda lag är intaget i på statens bekostnad upprättad läroanstalt för blindas, vare sig förskola eller institut, erlægga en årlig avgift av 300 kronor. De i förenämnda stat för blindskolan i Växjö upptagna inkomsterna av elevavgifter, 12,000 kronor, grunda sig på den beräkningen, att elevantalet skulle komma att utgöra 40.

Jag övergår nu till förberörda ansökning angående täckande av brist i skolans stat för åren 1916 och 1917. Till stöd för sin hemställan i nämnda avseende har skolans styrelse anfört:

Det förskolan för blindas i Växjö, enligt kungl. kungörelse den 13 juni 1908, tillkommande ordinarie statsanslaget utgör 14,800 kronor. Härtill är i inkomststaten upptaget ett beräknat belopp i elevavgifter, uppgående till 12,000 kronor. Emellertid hava under år 1916 elevavgifterna ej uppgått till sagda summa, enär elevantalet varit mindre än det beräknade. På grund av den sålunda minskade inkomsten av nämnda avgifter, vilka under året endast uppgått till 10,395 kronor, har det under den innevarande dyrtiden med dess väsentligt stegrade priser särskilt å livsmedel samt å kol och ved ej varit styrelsen möjligt, trots iakttagande av den största sparsamhet, att under år 1916 hindra skolans utgifter från att överstiga dess inkomster, utan har, på sätt närslutet utdrag av skolans huvudbok utvisar, en brist uppstått, uppgående till 1,192 kronor 21 öre, vilken summa måst gäldas av 1917 års anslag sålunda, att nedanskivna fyra räkningar, som avse utgifter i december 1916, betalats först i januari 1917:

rest å specierräkning 4:e kvartalet år 1916	kronor 511: 73
brödräkning » » » »	» 515: 33
läkararvode för senare halvåret » »	» 150: —
glasmästarräkning för år 1916	» 15: 15

Summa kronor 1,192: 21

Av närslutet utdrag ur skolans huvudbok, upptagande dess vinst- och förlustkonto, framgår i dess helhet förhållandet mellan inkomster och utgifter under år 1916.

Då det under fortfarande dyrtid, som väl snarare kommer att förvärras än mildras, icke finnes utsikt för att 1917 års anslag skall räcka till, så mycket mindre som förutnämnda brist från år 1916 å 1,192 kronor 21 öre ingått å dess creditsida, finner styrelsen det vara nödvändigt, att erforderliga medel anvisas till täckande av redan uppkommen brist och till mötande av den brist, som under år 1917 med dess högt uppdrivna priser med säkerhet kan förväntas. Som bristen för år 1917 måste antagas komma att överstiga den, som uppstått under år 1916, synes ett extra anslag av 3,000 kronor behöva ställas till styrelsens förfogande för ovan uppgivna ändamål.

Vid ansökningen voro fogade avskrifter av vinst- och förlustkonto samt balanskonto i skolans räkenskaper för år 1916, till riktigheten intygade av skolans rektor och redogörare. Det förstnämnda av dessa konti må här återgivas.

Debet:

Fastighetens konto hitför	kronor	259: 68
Lärarpersonalens avlöningsskonto hitför	»	9,850: —
Tjänstepersonalens » »	»	2,507: —
Kosthållets konto »	»	6,645: 45
Beklädnadskonto »	»	1,320: 21
Tvätt- och renhållningskonto »	»	888: 51
Värme- och lyshållningskonto »	»	4,513: 52
Läkar- och sjukvårdskonto »	»	247: 18
Undervisnings- och arbetsmaterielskonto hitför	»	168: 87
Inventariers konto »	»	170: 83
Diverse utgifters konto »	»	760: 86
Uppkommen brist under året	»	1,192: 21
	kronor	28,524: 32

Kredit:

Ordinarie statsanslagets konto hitför	kronor	14,800: —
Ålderstilläggs » »	»	1,750: —
Elevavgifternas » »	»	10,395: —
Försålda handarbetens » »	»	387: 11
Obetalda räkningars » »	»	1,192: 21
	kronor	28,524: 32

Inspektören för blindundervisningen har i ämnet yttrat följande:

Den under år 1916 uppkomna bristen, vilken belöper sig till 1,192 kronor 21 öre, har ej uppkommit genom överskridande av de i staten beräknade kostnaderna. Tvärtom visar det bifogade utdraget av räkenskaperna, att utgifterna till fastighetens underhåll, kosthållet, beklädnaden, sjukvården, undervisningen och inventarierna ej uppgått till de belopp, som upptagas i staten, ehuru visserligen anslagen till tjänarlöner, värme och lyse, tvätt samt diverse utgifter överskridits med sammanlagt nästan lika stora belopp som de, som vunnits genom besparingarna. I utgiftsstaten upptagas nämligen under 2) övriga utgifter 18,700 kronor, men dessa utgifter ha i själva verket blott uppgått till 18,674 kronor 32 öre, häri inräknade de obetalda räkningarna. Hade inkomststaten i verkligheten uppgått till beräknat belopp eller åtminstone ej understigit det med mera än den i staten ej förutsatta inkomsten av försålda arbeten, skulle alltså ingen brist uppstått.

Nu har emellertid inkomsten av landstingsavgifterna för eleverna blivit 1,605 kronor mindre än vad i inkomststaten antagits, beroende på att elevantalet sjunkit under det i staten förutsatta. Någon förhoppning om att bristen genom besparingar eller annorledes skall kunna bortarbetas under år 1917 finnes ej. Mycket troligare är i stället, att bristen under sagda år skall ökas. Lärjungeantalet under vårterminen 1917 är blott 36, och även om det till hösten 1917 skulle komma att ökas till 40, komme likväl

alltså elevavgifterna för året ej att uppgå till beräknat belopp. Därtill kommer, att kostnaderna för bränsle och mat m. m. ytterligare väsentligt stigit sedan år 1916 och att besparingar, som under år 1916 vunnits å kontona för fastighetens underhåll och beklädnaden, lätt kunna framtvinga ökning i dessa utgiftsposter under år 1917.

Under sådana förhållanden är det särdeles önskligt, att redan år 1917 ett anslag beredes förskolan till gäldande av den under år 1916 uppkomna bristen och även att samtidigt medel beredes den för att undgå den brist, som med största grad av sannolikhet kan förutses för år 1917, på det att man ej för skolans räkning skall behöva i otillbörlig grad anlita krediten hos leverantörerna.

Det beräknade beloppet synes mig vara rimligt, men, därest hemställan föranleder proposition till riksdagen, bör det naturligtvis upptagas som »förlagsanslag högst».

Skulle det ej anses lämpligt att redan vid innevarande riksdag begära ett anslag för den i år sannolikt uppstående bristen, synas mig i alla händelser medel böra beredas till tackande av 1916 års brist å 1,192 kronor 21 öre och tillika förskolans styrelse böra förståndigas att snarast möjligt efter årsskiftet inkomma med uppgift om den under år 1917 uppkomna bristen, så att den kan i god tid under år 1918 tackas. Då landstingsavgifterna i regel börja inkomma först på senhösten, uppstå nämligen i annat fall svårigheter, sedan statsanslaget under vårterminens lopp förbrukats för tackande av brist och löpande utgifter.

Folkskolöverstyrelsen har hemställt, att Kungl. Maj:t tacktes anvisa ett belopp av 1,192 kronor 21 öre till tackande av omförmälda brist för år 1916 och därvid anfört:

Uppenbart är, att medel måste beredas för tackande av ifrågavarande brist, helst som densamma uppkommit icke därigenom, att vissa utgifter överstigit det för dem beräknade beloppet -- något som man under nu rådande dyrtid kunde haft anledning befara -- utan därigenom, att inkomsterna genom minskat elevantal understigit det belopp, som i skolans stat förutsatts. Enligt vad av såväl skolstyrelsens som blindinspektörens uttalanden framgår, torde man kunna förvänta, att brist i staten skall komma att uppstå jämväl under år 1917. Att redan nu anvisa medel till tackande av denna sannolikt uppstående brist torde väl dock näppeligen vara nödigt, då det ju i varje fall här ej kan komma att röra sig om något mera avsevärt belopp, som kan öva någon egentlig inverkan på budgeten. Det torde vara tillräckligt, om skolstyrelsen omedelbart efter årsräkenskapernas avslutande för år 1917 till Kungl. Maj:t inkommer med framställning om anvisande av det belopp, som till äventyrs kan bli erforderligt.

Statskontoret, som den 18 april 1917 avgivit infortrat yttrande i ärendet, har hemställt, att, därest tiden skulle medgiva avlåtande till innevarande års riksdag av proposition i ämnet, Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen att å en tilläggsstat för år 1917 bevilja ett extra anslag av 1,193 kronor för tackande av nu ifrågakomna brist.

Skulle däremot tiden nu vara så långt framskriden, att proposition till 1917 års riksdag icke kunde hinna framläggas, ifrågasätter statskontoret, huruvida icke till tackande av ovannämnda brist ett belopp av 1,192 kronor 21 öre skulle kunna anvisas att utgå av åttonde huvudtitelns reservationsanslag till »extra utgifter».

För närmare utredning angående den uppgivna bristen i staten för förskolan för blindas i Växjö har jag från kammarrättens revisionsavdelning infordrat yttrande i ärendet. Vederbörande revisor har med anledning härav i skrivelse den 25 april 1917 meddelat, att han sagda dag slutfört granskningen av förskolans räkenskaper för år 1916 och att därvid någon anledning till anmärkning icke förekommit, samt intygat, att berörda räkenskaper utvisade en skuld till år 1917 å 1,192 kronor 21 öre, uppkommen därigenom, att räkningar å tillhoppa nämnda belopp, vilka bort betalas av till skolans disposition ställda medel, icke kunnat likvideras, på grund av att dessa medel icke därtill lämnat tillgång.

Därjämte har nämnde revisor upplyst, att skolans verksamhet för åren 1913, 1914 och 1915 lämnat behållningar å respektive 635 kronor 64 öre, 1,162 kronor 27 öre och 9 kronor 97 öre, vilka behållningar inlevererats till statskontoret.

Såsom framgår av ovan lämnade redogörelse har förskolan under vårterminen 1917 endast 36 elever i stället för det beräknade antalet 40. Härav följer, att skolans inkomster av elevavgifter även under år 1917 komma att bli mindre än det i staten upptagna beloppet. Under sådana omständigheter och med hänsyn till nuvarande dyrtid kan det uppenbarligen icke förväntas, att den under år 1916 uppkomna bristen i skolans stat skall kunna täckas genom besparingar under år 1917. Det torde därför vara nödvändigt, att ett särskilt anslag beviljas skolan till täckande av denna brist. Framställning härom bör enligt min mening göras hos innevarande års riksdag. Däremot torde det tills vidare böra anstå med vidtagande av åtgärder för täckande av den brist, som eventuellt kan komma att uppstå under år 1917.

Det anslag, som sålunda nu skulle begäras hos riksdagen, torde böra bestämmas till 1,193 kronor att mot redovisningsskyldighet utgå till skolans styrelse samt såsom förslagsanslag högst uppföras på extra stat för år 1918, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna beloppet.

Något anslagsbelopp till täckande av ovanberörda brist har icke tagits i beräkning i den till 1917 års riksdag avlåtna statsverkspropositionen. Medel för ändamålet torde emellertid bli tillgängliga, därest de framställningar angående nya inkomster av skattemedel m. m., varom Kungl. Maj:t den 9 mars 1917 på föredragning av dåvarande chefen för finansdepartementet fattat beslut, vinna riksdagens bifall.

På grund av det anförda hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att till täckande av under år 1916 uppkommen brist i staten för förskolan för blindas i Växjö anvisa

på *extra stat* för år 1918 ett förslagsanslag högst 1,193 kronor att mot redovisningsskyldighet tillhandahållas skolans styrelse, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta förskottsvis av tillgängliga medel utanordna beloppet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

C. Wilh. Hagman.
